

УДК 371.13:731.76:[004.92+766]

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ЗАСОБАМИ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ

КОЛЕСНИК Наталія¹, КАРАМ Моайад Ахмед Мохамед²,

¹ Житомирський державний університет імені Івана Франка, Житомир, Україна

² Університет Мосула, Мосул, Ірак

kolesnik@zu.edu.ua

Авторами представлено аналіз проблеми формування професійної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва засобами графічного дизайну. Здійснено контент-аналіз понять «професійна компетентність», «професійна компетентність учителя», «професійна компетентність учителя образотворчого мистецтва», «дизайн-проект», «графічний дизайн». Окреслено особливості колористичної підготовки, що дозволяє розширити уявлення майбутніх фахівців-практиків про закономірності колірної гармонії.

Ключові слова: компетентність, професійна компетентність, графічний дизайн, колір, дизайн-проект.

ВСТУП

Модернізація всіх ланок освіти та реалізація сучасної школи в Україні та за кордоном ставить нові вимоги до підготовки учителів образотворчого мистецтва та їх професійної компетентності. Формування професійної компетентності майбутніх учителів стає одним з пріоритетних завдань закладів вищої освіти, тому що саме на учителів покладена місія виховання нового покоління діячів, що здатні креативно вирішувати будь-які поставлені завдання або життєві ситуації, розвивати власну країну, дбайливо ставитись до її історичної та культурної спадщини.

Учитель сучасної школи насамперед – це творчий та відповідальний учитель, який постійно працює над собою, може створювати авторські навчальні програми, обирати підручники, методи, стратегії, способи і засоби навчання, активно виражати фахову думку та застосовувати проєктні технології у межах власного предмету [1].

Такі твердження щодо забезпечення високого рівня професійної підготовки майбутніх учителів, і зокрема, учителів образотворчого мистецтва відображено у нормативно-правових актах (вітчизняних та закордонних): закон України «Про вищу освіту», закон України «Про загальну середню освіту», Концепція Нової української школи, професійний стандарт для викладачів візуального мистецтва Америки (Professional Standards for Visual Arts Educators), положення щодо проходження сертифікації учителів образотворчого мистецтва Америки (Art Teacher Certification), професійного

розвитку вчителів у Європі (Education and Training 2020 Thematic Working Group «Professional Development of Teachers»).

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті, що є складовою нашого дослідження, є проаналізувати проблему формування професійної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва засобами графічного дизайну.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Здійснений аналіз стану розробленості проблеми формування професійної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва засобами графічного дизайну дозволив визначити теоретичні основи дослідження. Варто відзначити, що нами логічно побудовано обґрунтування та експериментальну перевірку педагогічних умов, моделі та технології формування професійної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва засобами графічного дизайну.

Логіка дослідження, дозволяє проаналізувати й уточнити зміст та конкретизовано структуру професійної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва; визначити зміст понять «професійна компетентність учителя образотворчого мистецтва», «дизайн-проект», «графічний дизайн».

У процесі дослідження, нами було здійснено контент-аналіз понять «професійна компетентність», «професійна компетентність учителя», визначено їх ключові характеристики. Зазначимо, що поняття «професійна компетентність учителя образотворчого мистецтва» визначаємо як сукупність знань, вмінь, навичок та індивідуального досвіду з мистецтва та освіти, можливість створювати авторські твори образотворчого мистецтва засобами дизайну, сформованими полікультурними переконаннями, ціннісними орієнтирами та баченням прекрасного світу краси.

У професійній підготовці майбутніх учителів образотворчого мистецтва важливу роль відіграє виховання професійної компетентності, що відображується через живописність та кольорознавство. Варто зазначити, що без ґрунтовних знань закономірностей та умов впливу кольору на людський організм неможлива ефективна професійна діяльність засобами графічного дизайну. В контексті окресленої проблематики нашого дослідження особливого значення набувають питання розвитку та систематизації сучасного стану науки про колір, проблем фізіології сприйняття кольору, його психологічного впливу на людину, застосування прийомів колірної гармонізації предметного і навколишнього середовища. Зазначимо, що виховання колористичної грамотності ґрунтується на вивченні психології сприйняття кольору й механізмів його впливу на людину.

Таким чином, до основних завдань колористичної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва входить як набуття навичок зображення засобами кольору, тону, образів візуального фізичного світу, так і підготовка до розв'язання професійних завдань. У результаті опанування образотворчої компетентності у студентів відбувається формування художнього мислення і здібностей, творчої активності, навичок синтезування основних законів і методів створення художнього образу з подальшим виконанням дизайнерського проекту.

На думку, Цюю Дутін колористична підготовка дозволяє розширити уявлення майбутніх фахівців-практиків про закономірності колірної гармонії,

розвиває їхнє вміння розбиратися у розмаїтті колірних поєднань, гармонійно синтезувати їх. Така методика успішно застосовується при виконанні практичних завдань з живопису, композиції, при виконанні дизайнерських проєктів [4].

У процесі вивчення стану дослідження проблеми формування професійної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва засобами дизайну розглянемо поняття «дизайн-проєкт», яке розглядаємо як складне структуроване явище, що поєднує як творче, так і наукове, що виходить за межі творчого проєкту з використанням графічного дизайну. Відповідно до визначених дефініцій нами обґрунтовано ефективність та актуальність використання дизайн-проєктів як засобу формування професійної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва в Україні та за кордоном.

Під час дослідно-експериментальної роботи нами було виокремлено такі критерії (мотиваційний, операційно-діяльнісний, рефлексивно-оцінний), показники та рівні сформованості професійної компетентності учителя образотворчого мистецтва засобами дизайну: високий, достатній та низький.

У ході дослідно-експериментального дослідження нами було використано комплекс сучасних загальнонаукових методів, що виконати мету та реалізувати завдання дослідження. Експериментальні дослідження проводилися в кілька етапів з використанням таких методів дослідження: теоретичного (аналіз, синтез, узагальнення, моделювання, проєктування, методи класифікації, екстраполяції та прогнозування); емпіричний (онлайн-інтерв'ю, опитування, тестування, розмова); методи математичної статистики (ранжування, факторний аналіз, багатофакторний дисперсійний аналіз, параметричні та непараметричні методи порівняння експериментальні дані за допомогою комп'ютерної програми SPSS (версія 13.0), які було дозволено проводити якісно та кількісний аналіз результатів експерименту; графічні – для ілюстрації, інтерпретації та порівняння результатів, експериментальна робота в графічних зображеннях і табличних формах [5].

У контексті проблеми нашого дослідження нами було виявлено якісну оцінку рівнів вихованості естетичної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва передбачала визначення компонентів: гностичного, емоційно-ціннісного, естетично-діяльнісного. Варто згадати, що означені компоненти через показники індикатори характеризують кількісний і якісний аспекти особистості студента та відображають наявність, широту, дієвість вияву естетичної компетентності [2].

Зауважимо, що під час практичних занять з майбутніми учителями образотворчого мистецтва нами було проаналізовано основні принципи гармонізації кольору, виділено основні закономірності сприйняття кольору, виявлено його специфіку і визначено взаємозв'язок з практичним застосуванням колористичних знань. Майбутні учителі образотворчого мистецтва вчать оволодівати методами використання кольору в графічному дизайні та живописі, а також використовувати знання про колір з точки зору дизайн-проєктування, комп'ютерної та промислової графіки [3].

ВИСНОВКИ

Отже, висвітлення проблеми дослідження дозволяє продемонструвати, що організація освітнього процесу сприяє підвищенню ефективності

формування професійної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва засобами графічного дизайну.

Таким чином, зауважимо, що проблема формування професійної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва засобами графічного дизайну дозволяє визначити теоретичні основи дослідження, сформулювати його складові компоненти. Варто відзначити, що нами було простежено логічну побудову завдань дослідження, що уможливило розробку, обґрунтування та експериментальну перевірку визначених критеріїв, показників та рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва; технології формування професійної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва засобами графічного дизайну.

ЛІТЕРАТУРА

1. Давидова С. Творча проектна діяльність як дієвий засіб формування професійної компетентності учителя образотворчого мистецтва. Zbiór artykułów naukowych pedagogika. Priorytetowe obszary badawcze: od teorii do praktyki : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., 28.02.2017 р. Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2017. С. 64–65.
2. Карам А.М. Діагностика сформованості естетичної компетентності майбутніх фахівців образотворчого мистецтва. Молодь і ринок : наук.-пед. жур. 2019. № 10(177). С. 167–171.
3. Ковальчук М.О., Колесник Н.Є. Психолого-педагогічні особливості кольору в дизайні: монографія. Житомир: ТОВ «505», 2020. 284 с.
4. Цзю Дутін, Дай Чжен Комплексний підхід у підготовці майбутніх дизайнерів: національні традиції та європейський досвід викладання. Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні: європейський контекст і вітчизняні практики: зб. матер. міжнар. наук.-практ. семінару (Харків, 28 – 29 жовтня 2021 р., Харків). Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021. С. 132-139.
5. Kolesnyk N. Information and Media Literacy and "Cloud" Technologies in Training of Higher Education Applicants: the Sustainable Development Paradigm / Nataliia Kolesnyk, Snizhana Kubrak, Tetiana Yavorska, Svitlana Vitvytska // Universal Journal of Educational Research. – 2020. – Vol. 8. – No. 6. – P. 2668-2677.

KOLESNYK N., KARAM Moayad Ahmed Mohamed FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS OF FINE ARTS USING GRAPHIC DESIGN

The authors present an analysis of the problem of forming the professional competence of future teachers of fine arts by means of graphic design. A content analysis of the concepts "professional competence", "professional competence of a teacher", "professional competence of a fine art teacher", "design project", "graphic design" was carried out. The peculiarities of coloristic training are outlined, which allows to expand the ideas of future practitioners about the laws of color harmony.

Key words: *competence, professional competence, graphic design, color, design project.*